

Camí de s'Esquena Llarga

Parc natural de la Península de Llevant

**Govern
de les Illes Balears**

Obra Social "la Caixa"

CATALÀ

Camí de s'Esquena Llarga

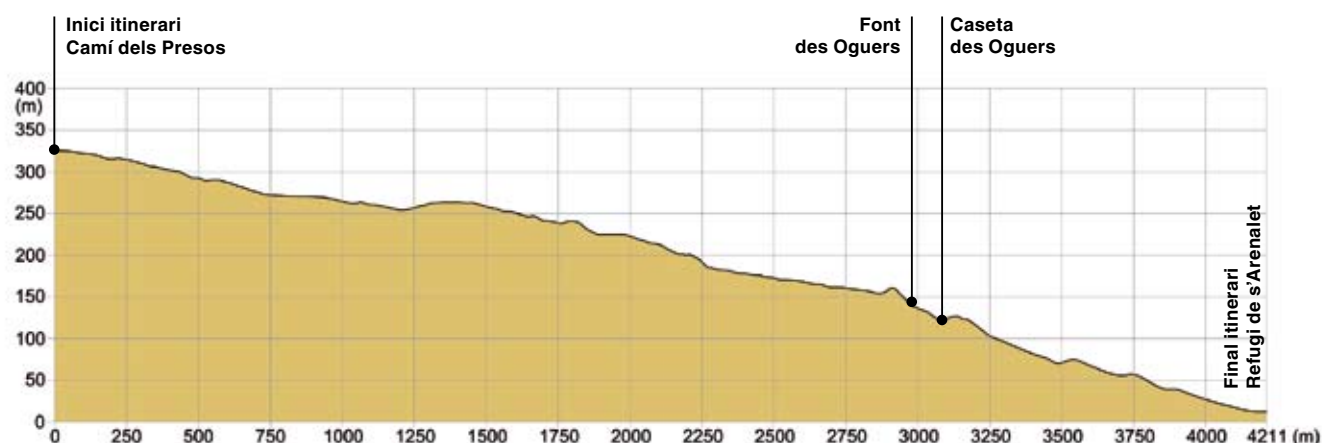
Parc natural de la Península de Llevant

S'Esquena Llarga és un camí de carena, que uneix el camí dels Presos (ascens al puig de sa Tudossa) amb el refugi des Oguers i s'Arenalet des Verger. El camí, que travessa la finca des Verger, permet gaudir d'unes belles panoràmiques de les muntanyes d'Artà, que es perllonguen fins als caps de Capdepera i des Freu. Aquest darrer cap i el de Ferrutx són dues reserves naturals.

Dificultat: mitjana

Distància per recórrer: 4,2 quilòmetres

Durada: 75 min (només anada)

Vistes des del camí de s'Esquena Llarga (Foto: Marc Gil)

1. Muntanyes i talaies

Des del camí dels Presos, s'Esquena Llarga parteix com a tirany en direcció est, fins arribar al refugi des Oguers. A mesura que avançam pel pendent suau, deixam enrere a la dreta el torrent de s'Arboçaret, els cingles des Porrassar (que s'estenen fins al puig del mateix nom), s'Esquena Pintada i s'Esquena Curta.

De dreta a esquerra es distingeixen perfectament els cims del puig des Porrassar, el d'en Pelegrí, el puig de sa Fèl·lera, el puig de s'Àguila i el puig des Telègraf o talaia de Son Jaumell. La torre que corona aquest últim puig és visible des de sa Talaia Moreia (s. XVI), una torre de vigilància construïda en el punt més alt del cap Ferrutx. La ubicació de les torres permetia dominar una àmplia panoràmica i detectar les aproximacions corsàries a la costa, prou habituals a la Mallorca dels segles XVI al XVIII. Els torrers, en veure atracar-se naus perilloses, alertaven les torres veïnes mitjançant senyals de fum, que retransmetien el missatge de manera encadenada fins assolir les poblacions.

A la retallada costa es destria la torre d'Albarca (o torre des Matzoc, s. XVII), proveïda d'un canó per a la seva defensa.

2. Mar de càrritx

Carritxar (Foto: Álvaro Román)

El paisatge dels primers trams del camí està dominat per una planta herbàcia de fulles primes, llargues i aspres: el càrritx (*Ampelodesmos mauritanica*), una gramínia de distribució bàsicament nordafricana que cobreix grans extensions a les muntanyes de Llevant i Tramuntana.

La continuïtat del carritxar només és interrompuda pel verd intens dels garballons. Els dies de fort vent es formen ones a la mar de càrritx i l'efecte ens evoca els camps de cereals.

Malgrat l'abundància d'aquesta planta al Parc, aquí tenim l'ocasió de gaudir d'un dels pocs carritxars d'*Ampelodesmos mauritanica* d'Europa. Antigament el càrritx s'emprava per fer cordes, estores, vencills per a lligar les garbes i, d'ençà el boom turístic, també per a fer para-sols per a les platges.

Tot i la uniformitat aparent, en aquesta mar de càrritx també trobarem plantes com l'estepa joana (*Hypericum balearicum*), endèmica de les Illes Balears, la ceba marina (*Urginea maritima*) i la fonollassa groga o herba santa (*Thapsia gymnesica*), endèmica de Mallorca i Menorca. Observeu-les amb atenció, fotografieu-les o dibuixeu-les, però no us endugueu plantes del Parc natural.

El tancat de reixa que hem deixat al començament del camí protegeix una repoblació forestal de la voracitat dels centenars de cabres orades que pasturen aquestes terres. L'objectiu d'aquestes petites repoblacions és que, en créixer, els pins actuïn com a dispersors de llavors a fi que puguin néixer arbres en llocs on els focs cíclics han exhaurit el banc de llavors que es conserva al sòl després d'un incendi.

El Parc natural té entre els seus objectius afavorir l'augment de la coberta vegetal, especialment l'arbòria, per revertir la tendència actual desertitzadora. Per això es realitzen tasques de prevenció d'incendis, s'efectuen repoblacions forestals i es controla la població de cabres.

Herba santa
(Foto: Toni Muñoz)

Estepa joana
(Foto: Gabriel Rubert)

Ceba marina
(Foto: Gaspar Guaita)

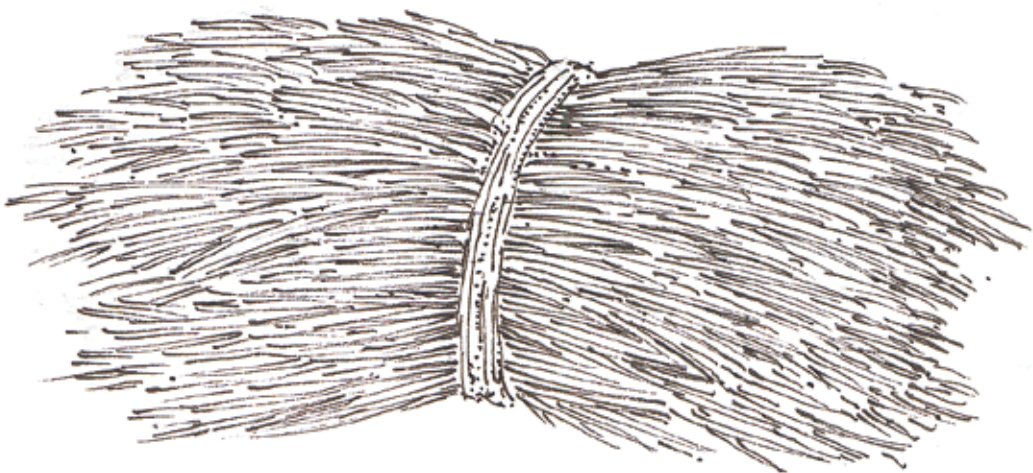
3. El garballó i l'obra de palma

Al llarg de l'itinerari abunda el garballó (*Chamaerops humilis*), una palmera de petites dimensions que a Mallorca només trobam a quatre àrees: Andratx, Formentor, el cap des Pinar i la península de Llevant. A la primavera floreix en ramells de flors grogues molt petites; el cor tendre de la soca és comestible, així com els dàtils (plomissons), que són rics en taní, una substància astringent, i abans d'haver madurat serveixen per aturar la diarrea.

Aquesta planta ha estat importantíssima per a l'economia local, ja que de les palmes tendres (llatra) teixides per unes mans expertes se n'obté una ampla varietat de productes (obra de palma) per a la vida quotidiana, ja siguin senalles, graneretes, coves, ventadors, capells, paneres, estorins, sàrries o llenyers.

Les palmes es recullen fins el dia de Sant Salvador (6 d'agost) o com a molt tard fins a Sant Roc (16 d'agost), ja que a partir d'aleshores les nits s'allarguen i la rosada banya les palmes; però especialment perquè les plogudes fortes comencen a ser més habituals. Un cop arrabassades, les fulles del garballó s'han d'asselellar i després ensofrar a fi que tornin blanques. Finalment, se'n fan brins i la llatra es trena per poder-ne fabricar les peces desitjades.

El garballó és una espècie inclosa al Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades. La recol·lecció de les palmes per a l'elaboració artesana d'obra de palma es permet, ja que no té efectes negatius sobre la planta. Cal sol·licitar permís prèviament.

Feix de palmes (Dibuix: Bonnín i Fuster)

4. S'Arboçaret

A la fondalada que queda a la dreta del nostre camí s'aprecia una vegetació diferent, bastant més verda i densa; es tracta del comellar de s'Arboçaret, accessible (15 min) a mà dreta de la bifurcació del pla dels Castellots. Com el seu nom indica, aquest lloc es caracteritza per l'abundància d'arbocera (*Arbutus unedo*), arbust de fruits comestibles i capaç de rebrotar després d'un incendi. Els arboçars, els trobam a zones on el sòl és més profund, i en indrets antigament ocupats per alzinars o ullastrars, com ara aquest que contemplam.

Fa menys de 50 anys que dins s'Arboçaret els ermitans de Betlem encara tenien eixams que produïen mel en caseres fetes amb canyes, argila i taps de marès foradats. Les caseres es cobrien amb teules per evitar que es banyessin amb la pluja. Així, a més d'aconseguir mel, disposaven de cera abundant per a les espelmes i per a fer fil cerat que empraven els sabaters per confeccionar calçat i els selleters per cosir guarniments de cuir de les bísties. Entre totes les arboceres destacava per la seva mida l'Arbocer dels Ermitans.

A la tardor, les arboces són un autèntic regal per als ocells migratoris, com els tords (*Turdus philomelos*) i estornells (*Sturnus vulgaris*), que arriben afamats en el seu viatge cap el sud. Aquests fruits també agraden al corb (*Corvus corax*), encara que la carronya és la base de la seva alimentació.

Corb (*Corvus corax*) (Foto: Toni Muñoz)

5. La font des Oguers: un observatori de fauna

Els últims revolts del camí de s'Esquena Llarga ens obren la vista sobre la costa de s'Arenalet i ens menen a la bifurcació del pla dels Castellots. Voltant a l'esquerra arribarem a la font des Oguers, al peu del puig de sa Font, un bon lloc per observar moltes espècies que acudeixen a la pica per beure.

L'aigua hi raja bona part de l'any i s'aprofita al refugi de la caseta des Oguers. La font experimenta un canvi meravellós els capvespres: quan el sol s'amaga, molts habitants de les muntanyes aprofiten la frescor per a sortir. És el moment en què podeu veure ratapinyades que cacen els insectes nocturns. Si hi ha sort, poden aparèixer quatre de les onze espècies diferents descrites a la Península de Llevant.

També a la font des Oguers hi podreu escoltar la granota (*Pelophylax perezii*), un amfibi que aprofita aquest punt d'aigua, tan escassa a tot el Parc. El calàpet (*Bufo balearicus*) és una espècie amenaçada per la progressiva desaparició dels hàbitats on es reproduïx (basses, fonts, aljubs...), difícilment el podrem veure perquè és un animal d'hàbits nocturns i crepusculars, però a la primavera el podrem sentir cantar des de grans distàncies.

La font des Oguers
(Foto: Catalina M. Canals)

Orelluda grisa (Foto: David García)

Calàpet (Foto: Sebastià Torrens)

6. El refugi des Oguers

El refugi des Oguers permet gaudir de la muntanya, tot i que es troba a tan sols uns minuts de la mar. Si seguim baixant pel camí des d'on veníem arribarem aviat a s'Arenalet des Verger, on finalitza l'itinerari.

La caseta (refugi) des Oguers (Foto: Giorgio Gatti)

Des del refugi des Oguers els dies clars es pot destriar, a la llunyania, el perfil de l'illa de Menorca i amb uns prismàtics es poden apreciar, fins i tot, algunes cases blanques de la seva costa.

RESERVA NATURAL DE CAP FERRUTX

PARC NATURAL

Platja Arenalet des Verger

Refugi de s'Arenalet

Final itinerari

Font des Ogues

Refugi de la casa des Ogues

Puig de sa Font

Pla des Castellots

LÍMIT DEL PARC NATURAL

S'Esquena Pintada

Comellar de s'Arboçaret

Puig des Porrassar

Alçada (m)

- 0-49
- 50-99
- 100-149
- 150-199
- 200-249
- 250-299
- 300-349
- 350-399

0 200 400 600 800 m

